

Ár 2013, föstudaginn 30. ágúst, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Oddur Ólason.

Fyrir er tekið **mál nr. 35/2013**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 12. apríl 2013, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 12. apríl 2013. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 18. apríl 2013, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 13. maí 2013. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 15. maí 2013, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, dagsettu 26. maí 2013.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 16. og 30. ágúst 2013.

II.

Málsatvik.

Þann 8. september 2008 var erlent myntkөрfulán að fjárhæð kr. 30.000.000, í 50% CHF og 50% EUR gefið út af sóknaraðila og A til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF skv. skuldabréfinu. Lánið var afgreitt og greitt til lántaka 12. september 2008. Samkvæmt skilmálum veðskuldabréfsins skyldi endurgreiða skuldina með 360 afborgunum á eins mánaðar fresti, þeirri fyrstu þann 1. nóvember 2008. Vextir lánsins voru tilgreindir 8,77%, þ.a. grunnkjörvextir 6,67% og vaxtaálag 2,10%.

Í byrjun október 2008 kom sóknaraðili í bankann og ætlaði að borga kr. 13.500.000 inn á erlent lán en samkvæmt tölvupósti starfsmanns varnaraðila fékkst ekki gjaldeyris til að inna greiðsluna af hendi.

Þann 7. október 2008 var gerð breyting á greiðsluskilmálum skuldabréfsins þannig að lánið skyldi greiða með 120 afborgunum á þriggja mánaða fresti, þeirri fyrstu þann 1. janúar 2009. Að öðru leyti skyldu ákvæði skuldabréfsins standa óbreytt.

Þann 16. desember 2008 var gerð breyting á greiðsluskilmálum veðskuldabréfsins er varðaði frestun afborgana og vaxta, þannig að fyrsti gjalddagi yrði 1. apríl 2009 í stað 1. janúar. Fram kom að áfallnir vextir frá síðasta gjalddaga lánsins, 18. nóvember 2008 til og með 1. janúar 2009 skyldu leggjast við höfuðstól lánsins og mynda nýjan höfuðstól. Vextir af nýjum höfuðstól reiknuðust frá 1. janúar 2009. Tiltekið var að útgefanda væri kunnugt um að þegar greiðsla afborgana og vaxta hæfist að nýju yrði hver greiðsla á gjalddaga hærrí en samkvæmt núverandi endurgreiðsluferli sem næmi hlutfalli af höfuðstólsfærðum vöxtum og færri heildarfjölda afborgana.

Þann 30. mars 2009 var gerð breyting á greiðsluskilmálum veðskuldabréfsins á þann hátt að gjalddagi fyrstu afborgunar skyldi vera 1. október 2009. Jafnframt var kveðið á um tvo sérstaka vaxtagjalddaga vegna vaxta sem reiknuðust frá 2. janúar 2009, þ.e. þann 1. apríl 2009 og hins vegar þann 1. júlí 2009.

Þann 7. október 2009 var gerð breyting á greiðsluskilmálum veðskuldabréfsins á þann hátt að gjalddagi fyrstu afborgunar skyldi vera 1. janúar 2010. Jafnframt var kveðið á um þrjú sérstaka vaxtagjalddaga vegna vaxta sem reiknuðust frá 1. júlí 2009, þ.e. þann 1. október, 1. nóvember og 1. desember 2009. Í öllum tilvikum skyldu ákvæði skuldabréfsins haldast óbreytt að öðru leyti.

Þann 3. febrúar 2011 birti varnaraðili endurútreikning fyrir lánið, sem gerður var á grundvelli ákvæðis til bráðabirgða X laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu, í samræmi við 18. gr. sömu laga.

Þann 19. apríl 2011 undirrituðu lántakar nýtt veðskuldabréf, til að staðfesta breytingu á fjárhæð skuldarinnar. Fjárhæð þess var kr. 33.195.887, í samræmi við niðurstöðu endurútreikningsins þann 22. mars 2011.

Árið 2012 féllu dómur í Hæstarétti varðandi endurútreikning gengistryggðra lána. Hluti gengistryggðra lána varnaraðila féll að mati bankans, undir niðurstöðu dóma Hæstaréttar og hófst bankinn í kjölfarið handa við að endurreikna viðkomandi lán á nýjan leik. Um var að ræða endurskoðun á fyrri endurútreikningi sem gerður var í samræmi við 18. gr. laga nr. 38/2001. Við endurskoðun á endurútreikningi var hvert lán endurreiknað frá stofndegi þess og þangað til ætla mátti að lántaka hafi verið kunnugt um ólögmæti þess. Endurútreikningurinn var gerður með þeim hætti að afborgunarhluti hvernar greiðslu, sem innt hafði verið af hendi vegna lánsins á framangreindu tímabili, var færður til frádráttar upphaflegum höfuðstól lánsins í íslenskum krónum, sem bar ekki verðbætur af neinum toga. Hefði lánið verið í skilum teldust vextir að jafnaði að fullu greiddir vegna þessa tímabils. Frá dagsetningu sem ætla mátti að lántaka hafi verið kunnugt um ólögmæti lánsins bar það óverðtryggða vexti Seðlabanka Íslands.

Þann 19. mars 2013 birti varnaraðili endurskoðaðan endurútreikning fyrir lánið. Niðurstaðan var sú að miðað við hinn 18. mars 2013 var nýr höfuðstóll lánsins kr. 19.727.511 og var lánið leiðrétt um þá fjárhæð þann sama dag.

Þann 27. mars 2013 kveðst sóknaraðili hafa borið fram kvörtun sína við varnaraðila. Varnaraðili hafnaði kvörtuninni þann 8. apríl 2013.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 12. apríl 2013.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að varnaraðili endurreikni vexti á fyrstu þremur mánuðum og 15 dögum af gengistryggðu láni sem hann tók í september 2008. Umrætt vaxtatímabil sé frá 15. september 2008 til 1. janúar 2009.

Sóknaraðili bendir á að samkvæmt endurútreikningi sem honum hafi verið birtur í mars 2013 hafi bankinn reiknað kr. 1.672.917 í vexti á framangreindu þriggja og hálfmánaðar tímabili. Það sé mun hærri upphæð en samningsvextir hafi kveðið á um, en þeir hafi átt að vera kr. 618.151 á umræddu tímabili. Mismunurinn sé því kr. 1.054.766 sem sóknaraðili krefst að verði leiðréttur.

Sóknaraðili vísar til þess að bankinn og stjórnvöld hafi hvatt viðskiptavinum í kjölfar hrunsins til þess að frysta afborganir og vexti á myntkórfulánum tímabundið þar til eðlileg virkni kæmist á gjaldeyrismarkaðinn, enda hafi lánin snarhækkað á örfáum dögum og valdið skelfingu hjá lántakendum. Sérstaklega hafi verið tekið fram að slík frysting myndi ekki hafa áhrif á lánin að neinu öðru leyti og að lántakendur myndu ætíð njóta betri réttar kæmi upp val um slíkt.

Sóknaraðili kveðst vegna fyrrnefndrar óvissu og hvatningar hafa gert samning við bankann um að frysta fyrstu afborgun af láninu sem hann hafi þá nýtekið og hafi ekki mátt greiða inn á. Þegar frystingin hafi verið gerð hafi það verið skilningur beggja aðila að fullur greiðsluvilji væri til staðar og að lánið væri í fullum skilum, enda ekki um neina breytingu á samningskjörum að ræða og ákvæði skuldabréfsins óbreytt. Samningurinn hafi því einungis náð til frestunar á greiðslu afborgunar lánasamningsins en ekki til breytinga á öðrum kjörum skuldabréfsins. Samkomulögum um frystingar hafi að öllu jöfnu verið þinglýst og það því samningsbundið samkomulag beggja aðila. Slíkur samningur hljóti að teljast fullnaðarkvittun á greiðslum í samræmi við samkomulagið.

Sóknaraðili telur útilokað að líta svo á að bankinn geti vísað í aðra vexti en samningsvexti á þessu stutta frystingartímabili við upphaf lántöku. Bendir sóknaraðili á að í dómum Hæstaréttar hafi verið áréttað að hafi lánið verið í skilum teljist vextir að jafnaði að fullu greiddir fyrir lánstímabilið og það eigi við um lán hans.

Sóknaraðili mótmælir því að skilmálabreytingin frá 7. október 2008 um tíðni afborgana hafi eitthvert vægi í ágreiningnum við bankann enda alveg órökstutt af bankans hálfu. Skilmálabreytingar geti vissulega haft áhrif í ágreiningi sem þessum hafi lán verið í vanskilum en svo hafi ekki verið í þessu tilfelli.

Sóknaraðili telur það rétt sem fram komi í athugasemdaskjali varnaraðila að óheimilt sé að reikna vexti afturvirkir hafi lán verið í skilum og því sé rétt að leggja áherslu á það. Fullur greiðsluvilji og full greiðslugeta sóknaraðila hafi ætíð verið til staðar og lánið hafi alltaf verið í skilum. Skilmálabreytingarnar á láninu hafi verið gerðar í fullu samkomulagi við bankann, undir hans leiðsögn og samkomulagið sem báðir aðilar hafi samþykkt með undirskrift sinni hafi sóknaraðili efnt að fullu. Það sé því að sönnu ígildi fullnaðarkvittunar um að lánið hafi verið í skilum enda hafi bankinn aldrei sýnt fram á annað.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfu sóknaraðila verði hafnað. Varnaraðili bendir á að kvörtun sóknaraðila lúti einvörðungu að því með hvaða hætti bankinn hafi endurreiknað lán lántaka á tímabilinu 15. september 2008 til 1. janúar 2009. Á

umræddu tímabili hafi bankinn reiknað óverðtryggða vexti Seðlabanka Íslands fyrir lánið og lagt við höfuðstól þess í lok tímabilsins, samtals kr. 1.672.917.

Varnaraðili telur óumdeilt að á umræddu tímabili hafi engir vextir verið greiddir af láninu. Ástæðuna fyrir því megi rekja til þess að þann 7. október 2008, tæpum mánuði eftir útgáfu veðskuldabréfsins hafi verið gerð breyting á greiðsluskilmálum þess á þann hátt að lánið skyldi greiða með 120 afborgunum á þriggja mánaða fresti, þeirri fyrstu þann 1. janúar 2009, í stað upphaflegra skilmála. Það sé afstaða bankans að á því vaxtatímabili hafi lántaki enga fullnaðarkvittun fyrir greiðslu vaxta, enda hafi lántaki sannanlega enga vexti greitt til bankans fyrir nefnt tímabil.

Vísar varnaraðili til þess að á árinu 2012 hafi tveir dómur fallið í Hæstarétti sem báðir hafi varðað endurútreikning á ólögum gengistryggðum lánunum. Um sé að ræða dóma Hæstaréttar í málum nr. 600/2011 og 464/2012. Með dómunum hafi verið talið að ákvæði 18. gr. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu væri andstætt stjórnarskrá að því leyti sem þau hafi lotið að afturvirkum vaxtaútreikningi, að ákveðnum skilyrðum uppfylltum. Dómarnir mæli nánar tiltekið fyrir um að lánveitanda sé óheimilt við endurútreikning gengistryggðra lána, að krefja lántaka um hærri vexti en hann hafi sannanlega greitt, enda hafi hann fullnaðarkvittun fyrir greiðslu umræddra vaxta. Mikilvægt sé að hafa í huga að ákvæði laga nr. 38/2001 standi að öðru leyti óhögguð en ákvæði 18. gr. laganna hafi að geyma fyrirmæli um hvernig uppgjöri vegna endurútreiknings gengistryggðra lána skuli háttáð.

Varnaraðili bendir á að í ákvæði 3. mgr. 18. gr. laga nr. 38/2001 komi fram að vexti samkvæmt 1. mgr. 18. gr. laganna, þ.e. óverðtryggðir vextir Seðlabanka Íslands skv. 1. máls. 4. gr. laganna, skuli reikna frá og með stofnþegi peningakröfu. Þetta megi einnig leiða af dómum Hæstaréttar í málum nr. 471/2010 og 600/2011. Meginreglan sé sú að ólögum gengistryggð lán skuli bera óverðtryggða vexti Seðlabanka Íslands frá stofnþegi lánsins. Þetta megi bæði ráða af dómum Hæstaréttar og lögum nr. 151/2010, sem hafi breytt ákvæðum laga nr. 38/2001. Undantekning frá meginreglunni gildi ef lántaki teljist hafa fullnaðarkvittun fyrir greiðslu vaxta, enda hafi hann greitt í samræmi við greiðslufyrirmæli fjármálafyrirtækis.

Varnaraðili kveður það mat bankans að við endurskoðun á endurútreikningi láns sóknaraðila sé bankanum skylt að endurreikna lánið með óverðtryggðum vöxtum Seðlabanka Íslands frá stofnþegi þess. Fyrir þau vaxtatímabil sem lántaki hafi sannanlega greitt aðra fjárhæð í vexti, í samræmi við greiðslutilkynningar bankans, sé bankanum þó óheimilt að reikna óverðtryggða vexti Seðlabanka Íslands á lánið enda hafi lántaki í slíkum tilvikum fullnaðarkvittun fyrir greiðslu vaxta. Í tilviki vaxtatímabilsins 15. september 2008 til 1. janúar 2009 hafi lántakar sem fyrr segir enga fullnaðarkvittun fyrir greiðslu vaxta enda hafi engir vextir verið greiddir til bankans fyrir umrætt tímabil.

Varnaraðili telur að þótt samið hafi verið við lántaka um frestun á fyrstu tveimur gjalddögum lánsins, með skilmálabreytingunni sem gerð hafi verið 7. október 2008 geti hann ekki talist hafa fullnaðarkvittun fyrir greiðslu vaxta á tímabilinu 15. september 2008 til 1. janúar 2009, í skilningi dóma Hæstaréttar í málum nr. 471/2010 og 600/2011. Telja verði að þegar sú skilmálabreyting hafi verið gerð hafi báðir aðilar lagt til grundvallar rangar forsendur um fjárhæð vaxta og höfuðstóls skuldarinnar. Með síðar tilkomnum dómi Hæstaréttar og lögum nr. 151/2010 hafi komið í ljós að ákvæði veðskuldabréfsins og skilmálabreytinganna um vexti skyldu taka breytingum sem af þeim leiddi.

Bankinn mótmælir því að yfirlýsingar hans um betri rétt geri það að verkum að bankinn hafi fyrirgert rétti sínum til að endurreikna lán lántaka hjá bankanum í samræmi við lög og dóma Hæstaréttar.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að endurreikningi á vöxtum á skuldabréfi sóknaraðila, útgefnu 8. september 2008 til FF, fyrir tímabilið 15. september 2008 til 1. janúar 2009.

Samkvæmt 1. mgr. 18. gr. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu skal peningakrafa bera vexti skv. 1. másl. 4. gr. sömu laga ef sammingsákvæði um vexti eða annað endurgjald fyrir lánveitingu eða umlíðun skuldar eða dráttarvexti teljast ógild. Hið sama á við ef samningur kveður á um verðtryggingu skuldar samhliða vaxtaákvæðum, og annað tveggja er ógilt, og skulu þá bæði ákvæði sammingsins um vexti og verðtryggingu fara eftir því sem kveðið er á um í 4. gr. Í 4. gr. laga nr. 38/2001 kemur fram að þegar greiða ber vexti skv. 3. gr., en hundraðshluti þeirra eða vaxtaviðmiðun er að öðru leyti ekki tiltekin, skulu vextir vera á hverjum tíma jafnháir vöxtum sem Seðlabanki Íslands ákveður með hliðsjón af lægstu vöxtum á nýjum almennum óverðtryggðum útlánnum hjá lánastofnunum og birtir skv. 10. gr.

Í dómi Hæstaréttar í máli nr. 471/2010 var til úrlausnar hvernig færi um vexti af skuldbindingum með gengistryggingu. Niðurstaðan var að í stað umsaminna LIBOR vaxta skyldu vextir miðast við 4. gr. sbr. 3. gr. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu. Niðurstaða dóma Hæstaréttar í málum nr. 600/2011 og 464/2012 var sú að vextir af gengistryggðum skuldbindingum töldust fullgreiddir samkvæmt fullnaðarkvittun kröfuhafa. Sá síðastnefndi gæti ekki krafið skuldara um greiðslu vaxta umfram þá erlendu vaxtaviðmiðun, sem hann hafði greitt. Rangur lagaskilningur aðila, sem lá til grundvallar lögskiptum þeirra um vaxtakjör, yrði ekki leiðréttur aftur í tímann heldur einungis vegna vaxta til framtíðar. Þessir dómur veita hins vegar ekki afdráttarlausu vísbendingu um hvernig fara ber með þegar kröfuhafi og skuldari hafa orðið ásáttir um að semja upp á nýtt um áfallna vexti.

Sóknaraðili og A gáfu út skuldabréf að fjárhæð kr. 30.000.000 þann 8. september 2008. Þann 16. desember 2008 var gerð breyting á greiðsluskilmálum skuldabréfsins er varðaði frestun afborgana og vaxta. Tiltekið var að vextir frá síðasta gjalddaga lánsins, 18. nóvember 2008 til og með 1. janúar 2009, skyldu leggjast við höfuðstól lánsins og mynda nýjan höfuðstól. Varnaraðili endurreiknaði umrætt lán en samkvæmt endurreikningum voru vextir á tímabilinu 15. september 2008 til 1. janúar 2009 óverðtryggðir vextir Seðlabanka Íslands, sbr. 18. gr. og 4. gr. laga nr. 38/2001.

Af framansögðu er ljóst að hefðbundin fullnaðarkvittun fyrir greiðslu vaxta hefur ekki verið gefin út vegna umrædds skuldabréfs vegna tímabilsins 15. september 2008 til 1. janúar 2009. Þegar litið er til þess að sóknaraðili var í fullum skilum með lánið þegar samið var um þessa breytingu og hafði bæði vilja og getu til að greiða af því, virðist nærtækast að líta svo á að hann hafi með umræddri skilmálabreytingu og eftirfarandi greiðslum innt af hendi greiðslu í samræmi við kröfu varnaraðila. Verði að líta svo á að hann hafi með þessu gert umrætt vaxtatímabil upp og að varnaraðili hafi fallist á það uppgjör með þeim hætti að réttaráhrifin hljóti að verða þau sömu og ef greiðsla hefði þá þegar verið innt af hendi.

Að þessu athuguðu verður fallist á kröfu sóknaraðila.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Varnaraðila, F, ber að endurreikna vexti á gengistryggðu láni sóknaraðila, M, samkvæmt skuldabréfi útgefnu 8. september 2008 frá 15. september 2008 til 1. janúar 2009.

Reykjavík, 30. ágúst 2013.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Oddur Ólason